

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет

БОРИС ДМИТРО ПЕТРОВИЧ

Борис

УДК 811.111'276.2:'373.43

НЕОСЛЕНГІЗМИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СТРУКТУРА І СЕМАНТИКА

10.02.04 – германські мови

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата філологічних наук

Київ – 2017

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Київському національному лінгвістичному університеті,
Міністерство освіти і науки України

Науковий керівник доктор філологічних наук, професор
Потапенко Сергій Іванович,
Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя,
кафедра германської філології,
завідувач кафедри

Офіційні опоненти: доктор філологічних наук, доцент
Материнська Олена Валеріївна,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка,
Інститут філології,
кафедра германської філології та перекладу,
доцент

кандидат філологічних наук, доцент
Гармаш Олена Леонідівна,
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького,
кафедра англійської філології та методики викладання
англійської мови,
доцент

Захист відбудеться "29" грудня 2017 р. о 14.00 годині на засіданні спеціалізованої
вченої ради Д 26.054.04 в Київському національному лінгвістичному університеті
(03150, м. Київ-150, вул. Лабораторна 5/17)

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Київського національного
лінгвістичного університету (03150, м. Київ-150, вул. Велика Васильківська, 73)

Автореферат розісланий "28" листопада 2017 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Д.І. Терехова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Дисертацію присвячено дослідженню структури і семантики неосленгізмів англійської мови початку ХХІ століття.

Неологізми і сленг традиційно вивчаються у вітчизняній та зарубіжній англістиці розрізнено. Онтологія та епістемологія неологічних досліджень сформувалися й еволюціонували в межах структуралізму: здійснено спроби уніфікації численних термінів галузі (В.Г. Гак, В.І. Заботкіна, Ю.А. Зацний, О.В. Марінова, Р.Ю. Намітокова, Л.С. Некрасова, Л.П. Попко, Т.В. Попова), розроблено критерії типологізації нових одиниць (Ю.К. Волошин, О.Л. Гармаш, О.М. Головка, М.Н. Епштейн, Н.З. Котелова, Ж.-Ф. Саблейроль, О.В. Сенько, Ж. Турньє, Р. Шойом), систематизовано споріднені поняття "неологізм" та "оказіоналізм" (П. Гогенгаус, Ж.В. Колоїз, О.Г. Ликов, В.В. Лопатін, А.В. Янков). Формально-змістовий аспект вивчення структури неологізмів англійської мови, заснований на їх тлумаченні в дусі білатеральної теорії знака (Ф. де Соссюр) як двосторонніх одиниць, що характеризуються новизною планів вираження і/або змісту, досі зводився здебільшого до їхньої класифікації (О.Л. Гармаш, О.М. Головка, В.І. Заботкіна, Ж. Турньє).

У соціолінгвістиці простежено та хронологізовано основні етапи еволюції британського сленгу в закритих, напіввідкритих і відкритих соціальних групах (Дж. Ейто, К. Еблі, Дж. Сімпсон, А.-Б. Стенстром), напрацьовано два основних підходи до тлумачення його сутності: соціолектний (М. Адамс, Дж. Коулман, М.М. Маковський, О.О. Селіванова, Л.О. Ставицька) та лектний (Б.Дж. Блейк, К.Л. Бондаренко, Х. Ван Герк, Р. Гікі, Дж. Г'юз, Б.А. Гарнер, Д.Г. Лорі, О.В. Прокутіна, К. Сорніг, Р. Спірс, С.Р. Фішер). Чільне місце займають дослідження сленгу як соціолінгвального явища крізь призму етимології (Дж. Ейто, Е. Партридж, Дж. Сімпсон), соціопрагматики (І.Л. Аллен, В.І. Беліков, В.Д. Бондалетов, О.А. Ємельянов, Ю.Л. Мосенкіс), прагмастилістики (У.О. Потятиник), лінгвогеографії (В.В. Балабін, Ю.О. Дубовський), етнолінгвістики (М. Відавскі) та когнітивістики (П.М. Грабовий). Вивчення структури і семантики сленгізмів, проте, здебільшого обмежувалося словотвірним аспектом (О.І. Дзюбіна, О.О. Єлістратов, Т.В. Зайковська, О.Л. Клименко, О.Т. Ліпатов, Е. Маттіелло, О.Є. Матюшенко), без звернення до їхньої знакової природи.

Водночас у вітчизняній та зарубіжній англістиці новотвори сленгу англійської мови ХХІ століття досі розглядалися недиференційовано від неологізмів розмовного стилю, які дедалі активніше проникають у літературну мову (Дж. Ейто, Т. Делзелл, Ю.А. Зацний, О.Л. Клименко, Т. Спіліоті, Я.С. Старченко, Т. Торн, М. Яган). Серед спеціальних соціолектів розробленими є тільки структурний та семантичний аспекти неологізмів сленгу соціальних мереж Twitter та Facebook (О.І. Дзюбіна).

Актуальність теми дисертації визначається зростанням ролі колоквиалізмів загалом і соціолектизмів зокрема в поповненні словникового складу англійської мови початку ХХІ століття, що знаменує появу в її субстандарті значної кількості сленгових одиниць, і, відтак, детермінує зорієнтованість сучасних лексикологічних студій на вивчення складу й механізмів поповнення словника маргінальних суспільних прошарків. Розуміння неосленгізмів як білатеральних знаків, які характеризуються новизною форми і/або значення, відкриває перспективний

напрям англістики XXI століття, пов'язаний із дискретним вивченням словотвірних способів, засобів і моделей зміни планів вираження та змісту в нейтральній та соціально / стилістично / територіально маркованій лексиці.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тему дисертації "Англійські неосленгізми початку XXI століття: структурно-семантичний підхід" затверджено вченою радою КНЛУ (протокол № 6 від 23 грудня 2013 року), згодом перезатверджено на "Неосленгізми в англійській мові початку XXI століття: структура і семантика" вченою радою КНЛУ (протокол № 10 від 28 грудня 2016 року).

Метою дослідження є встановлення структури й семантики неосленгізмів англійської мови початку XXI століття.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- обґрунтувати теоретичні засади вивчення неосленгізмів;
- розробити методологію дослідження структури і семантики неосленгізмів англійської мови початку XXI століття;
- з'ясувати структурні типи сленгізмів, яким притаманна новизна плану вираження;
- розкрити специфіку семантики сленгізмів, що характеризуються новизною плану змісту;
- встановити структурні й семантичні особливості сленгізмів із новизною форми і значення.

Об'єктом дослідження є неосленгізми англійської мови початку XXI століття.

Предметом дослідження є структура й семантика неосленгізмів англійської мови початку XXI століття.

Матеріалом слугував корпус із 3242 одиниць, виокремлених шляхом суцільної вибірки з трьох тлумачних словників англомовного сленгу: "The Concise New Partridge Dictionary of Slang and Unconventional English" (2008), "Vice Slang" (2008) та "The Routledge Dictionary of Modern American Slang and Unconventional English" (2009). При цьому обценну лексику було вилучено з тексту дисертації з етичних міркувань.

Методи дослідження. Мета і завдання роботи зумовили застосування комплексної методики аналізу, яка включає структурний, семантичний і кількісний методи. *Структурний метод* передбачає залучення словотвірного, морфемного та трансформаційного прийомів для вивчення змін плану вираження, а також компонентного аналізу – для розкриття особливостей розвитку плану змісту лексичних і фразеологічних одиниць. *Словотвірний аналіз* використано для визначення способів творення похідних неосленгізмів в англійській мові початку XXI століття. *Морфемний аналіз* застосовано задля інвентаризації та ієрархізації продуктивних допоміжних морфем в афіксах. *Трансформаційний аналіз* слугує для виявлення закономірностей розвитку нової форми у фонетично ремотивованих сленгових одиницях. *Компонентний аналіз* забезпечує виокремлення й опис семного складу слів у вигляді класем, архісем, інтегральних / диференційних / потенційних сем із метою розкриття сутності змін у значенні відапелятивних і відонімних неосленгізмів англійської мови початку XXI століття. *Семантичний метод* реалізований прийомом *дефініційного аналізу* в комплексі з процедурою *вертикально-горизонтального*

аналізу значення і передбачає відбір та опрацювання лексикографічних тлумачень неосленгізмів для їхньої подальшої семної репрезентації. *Кількісний метод* застосовано для виявлення ступеня продуктивності різних способів словотвору в сленгу.

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що в роботі *вперше* введено в науковий обіг термін *неосленгізм* для позначення соціально маркованих лексем та фразем, які поповнили англійську мову на початку ХХІ століття. *Виявлено* кореляцію між структурними і семантичними особливостями неосленгізмів, з одного боку, та типологізацією способів їхнього творення, з іншого. *Новизною відзначається* поділ досліджуваних одиниць за унілатеральною або білатеральною новизною плану вираження і / або плану змісту на неоформи, неосеманти і неформосеманти. *Уперше* запропоновано соціолектну типологію неосленгізмів англійської мови початку ХХІ століття за трьома критеріями: регіональним (географія поширення), етнічним (соціально-генетична належність мовців) і діяльнісним (рід занять носіїв). *Новими* є структурні класифікації римованих сленгізмів, що включають лексемні, фраземні і пропоземні одиниці; регресивних дериватів, які охоплюють одиниці з вилученими афіксом, неморфемним фрагментом і цілою лексемою у складі композита; усічено-суфіксальних слів, представлених морфемними і морфоїдними утинками. *Відтворено* моделі метафтонімізації та метонімізації при сленговій апелятивації. *Уперше* виявлено продуктивність способів творення лексем і фразем з унілатеральною та білатеральною новизною: встановлено переважання римованої субституції в неоформах, метафоризації в неосемантах та афіксації в неформосемантах. *Деталізовано* процедуру ремотивантної декомпозиції О.О. Єлістратова при трансформаційному аналізі римованих субститутів і фонетичних мімікратів із виокремленням трьох етапів перетворень: 1) встановлення твірної одиниці, яка є ідентичною за значенням, але неідентичною за формою похідному неосленгізму; 2) виділення фрагмента лексеми, звукосполучення або звука твірної одиниці, в якому конденсувалася вихідна семантика; 3) виокремлення фонетично і / або графічно ідентичного фрагмента лексеми, звукосполучення або звука похідної одиниці, який забезпечив збереження семантики твірної одиниці. *Встановлено* ареалогічні особливості міграції соціально маркованих запозичень у регіональні варіанти англійської мови, які включають перехід: галицизмів у канадський загальний сленг; ірландизмів та циганізмів у британський загальний сленг; слів з африкаансу та мов банту в південноафриканський загальний сленг; італізмів у загальний сленг поларі; іспанських, індійських, тайських, португальських і самоанських слів у спеціальний сленг наркоманів. *Новими* є виявлені загальні тенденції еволюції сленгу англійської мови на початку ХХІ століття: часткове згладжування меж між лексемою, фразею і пропоземою; актуалізація наявних в англійській мові способів і моделей формо- та семодеривації при творенні сленгових одиниць; суттєве кількісне переважання неформосемантів над неоформами та неосемантами; нерегулярність базового алгоритму творення неоформів; фонетизація орфограм; збагачення соціально маркованого лексикону англійської мови здебільшого за рахунок власних питомих і / або раніше асимільованих ресурсів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у внеску в розвиток неології завдяки класифікації соціально маркованих новотворів, у соціолінгвістику внаслідок виокремлення неосленгізмів, у дериватологію в аспекті типологізації способів словотвору англійської мови початку XXI століття з позицій білатеральної теорії знака. Результати дослідження можуть бути використані в курсах із лексикології англійської мови (розділи "Словотвір", "Семантика", "Словниковий склад мови"), стилістики (розділ "Лексична стилістика") та лінгвокраїнознавства Великої Британії і США (розділи "Культура сучасної Великої Британії" та "Культура сучасних США"); у курсах за вибором і під час розробки посібників з лексикології, словотвору, неології, соціолінгвістики та в лексикографічній практиці.

Апробація результатів дослідження здійснена на *восьми* науково-практичних конференціях, у тому числі *шістьох міжнародних*: "Україна і світ: діалог мов та культур" (Київ, 2014, 2015, 2016), "Сучасна філологія: парадигми, напрямки, проблеми" (Київ, 2014), "Філологічні науки: історія, сучасний стан та перспективи досліджень" (Львів, 2014), "Чинники розвитку філологічних наук у XXI столітті" (Херсон, 2016), а також *двох всеукраїнських*, зокрема "Мова, право, міжкультурна комунікація: проблеми сьогодення та пошуки шляхів їх вирішення" (Київ, 2015) та "Проблеми іноземної філології і перекладу" (Київ, 2015). Результати проведеного дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри англійської філології і філософії мови імені професора О.М. Мороховського Київського національного лінгвістичного університету впродовж 2014-2016 років.

Публікації. Основні положення дисертації викладено у *дев'яти* одноосібних публікаціях автора (5,2 др. арк.), із них: *шість* – у фахових виданнях України (3,9 др. арк.), *одна* – в науковому періодичному виданні України, включеному до міжнародних наукометричних баз (0,6 др. арк.), *одна* – в науковому періодичному виданні іншої держави (0,4 др. арк.), та в тезах доповідей на *п'ятьох* наукових конференціях (0,9 др. арк.). Загальний обсяг публікацій – 6,1 др. арк.

Обсяг і структура дисертації. Робота складається зі вступу, п'ятьох розділів із висновками до кожного, загальних висновків, списку використаних джерел (238 найменувань, із них 90 – іноземними мовами), списку довідкових джерел (69 позицій) і списку джерел ілюстративного матеріалу (3 позиції). Повний обсяг дисертації становить 212 сторінок, основний текст викладено на 182 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність дослідження, визначено його об'єкт і предмет, сформульовано мету та завдання, окреслено методи аналізу і джерела емпіричного матеріалу, подано перелік положень, що виносяться на захист, розкрито новизну та практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі "**Теоретичні засади виокремлення неосленгізмів в англійській мові початку XXI століття**" визначено поняття *неосленгізму* та встановлено його місце в системі споріднених явищ, окреслено теоретичні передумови дослідження соціально маркованих новотворів англійської мови початку XXI століття, а також типологізовано зібрані одиниці.

В умовах притаманної сучасній науці дисциплінарної конвергенції (О.П. Воробйова) сленгова та неологічна сутність аналізованих одиниць зумовлює необхідність їх трактування у двох ракурсах: як *соціально марковані одиниці* та як *новотвори*.

Неосленгізм як соціально маркована одиниця визначається *соціолінгвальністю*, яка полягає в мовному відображенні висхідної стратифікації суспільства – від обмеження вживання носіями-представниками нижчих класів у середині XVIII століття до можливості включення сленгових одиниць в ідіолекти елітаріїв на початку XXI століття (Дж. Ейто, Дж. Г'юз). В історичній ретроспективі соціолінгвальність сленгу англійської мови мала дві форми реалізації: соціолектність, тобто обмеженість вживання одним або декількома відносно гомогенними об'єднаннями людей на основі спільної суспільно значимої ознаки, та лектність, тобто вписаність у певні норму, функціональний стиль або реєстр безвідносно до соціальної ідентичності носіїв.

Соціолектність як історично первинна форма існування сленгу виявляється в його закріпленості за певною суспільною групою, яка відрізняється від інших віком, етнічною належністю, родом занять або територією проживання. Відтак, соціолінгвальну типологізацію неосленгізмів здійснюємо за чотирма критеріями: віковим, етнічним, діяльним і регіональним. За віком мовців у досліджуваному матеріалі представлені *дитячі* і *молодіжні* неосленгізми. Етнічні характеристики досліджуваних одиниць зафіксовано в новотворах *американських* і *британських темношкірих, британських ромів, вихідців з Індії та Карибського регіону*. За родом діяльності носіїв виокремлюємо *загальні* та *спеціальні* неосленгізми. За територією проживання мовців неосленгізми представлені в шістнадцятьох варіантах англійської, які об'єднуються в шість мовних просторів: *західноєвропейський, північноамериканський, центральноамериканський, австралійський, південноафриканський та південноазійський*.

Лектність як історично вторинна форма існування сленгу виявляється в його субстандартності, розмовності й неформальності. Субстандартність (К.Л. Бондаренко, Дж. Ейто, О.Л. Клименко, Дж. Коулман, Ю.Л. Мосенкіс, Р. Спірс, І.І. Щур) є нормативною характеристикою сленгу, покликаною задовольняти комунікативні потреби неоднорідних соціальних груп, представники яких свідомо або несвідомо відкидають норми літературної мови з метою самоствердження і підкреслення власної окремішності та самобутності (Л.О. Ставицька). Розмовність (Г. Буссманн, Дж. Г'юз, К. Сорніг, Л.О. Ставицька) як стильова характеристика неосленгізмів полягає в їхніх пейоративності, емотивності, комічності, а також формально-змістовій антиномії компресивності та надлишковості. Неформальність (І. Аллен, Б. Блейк, Р. Гікі, К. Еблі, Дж. Лайтер, Д. Лорі, С. Фішер) як реєстрова характеристика неосленгізмів визначається суспільними відношеннями між учасниками комунікації, які вживають соціально марковану лексику та фразеологію з метою: *самоідентифікації*, тобто як показник ототожнення себе з конкретною групою людей; *конспірації* як утаємничення інформації між комунікантами; *підкреслення престижу* як засобу акцентування самобутності власної групи; *протиставлення "своїх" і "чужих"* як механізму зближення з членами своєї групи (П.М. Грабовий, Ю.Л. Мосенкіс, Е. Партридж, Л.О. Ставицька).

Неосленгізм як новотвір характеризується *новизною*, яка становить відрізок існування мовної одиниці з моменту її появи до повної узуалізації і за ступенем своєї реалізації в системі мови буває *унілатеральною*, якщо змінюється тільки форма або значення мовного знака, та *білатеральною*, коли обидва компоненти мовного знака – план вираження і план змісту – зазнають синхронної зміни. Враховуючи формально-змістову організацію досліджуваних одиниць, неосленгізми поділяємо на *неоформи*, наділені новим планом вираження, *неосеманти* з новим планом змісту та *неоформосеманти*, що характеризуються новизною як вираження, так і змісту.

Отже, неосленгізм становить субстандартну, розмовну, неформальну лексичну або фразеологічну одиницю, форма і/або значення якої характеризуються унілатеральною чи білатеральною новизною.

Другий розділ "**Методологічні засади дослідження структури і семантики неосленгізмів в англійській мові початку XXI століття**" присвячений ідентифікації, систематизації й адаптації методів та прийомів, спрямованих на встановлення структури та семантики соціально маркованих новотворів в окреслений період. Комплексний аналіз англійських неосленгізмів включає чотири етапи: 1) відбір досліджуваного матеріалу шляхом суцільної вибірки з тлумачних словників сленгу англійської мови початку XXI століття; 2) словотвірний / морфемний / трансформаційний аналіз плану вираження неоформів і неоформосемантів; 3) дефініційний і компонентний аналіз плану змісту неосемантів і неоформосемантів; 4) лінгвістичну інтерпретацію й узагальнення отриманих даних. Відтак, провідними методами в роботі постають *структурний* та *семантичний*.

Структурний метод як синхронний аналіз мовних явищ виключно на основі зв'язків і відношень між мовними елементами (М.П. Кочерган) використовуємо для вивчення всіх трьох груп неосленгізмів. Під структурою неосленгізмів розуміємо їхню будову і внутрішню організацію, які, виходячи з білатеральної теорії знака, детермінуються системою зв'язків і відношень між конститuentами планів вираження та змісту. До конститuentів плану вираження відносимо матеріально виражені одиниці всіх мовних рівнів та їхні фрагменти, додавання, вилучення або трансформація яких забезпечують творення неоформів та неоформосемантів. Конститuentами плану змісту постають семи як мінімальні смислові елементи, що перебувають у системі взаємозв'язків і взаємовідношень у складі досліджуваних семем, тобто окремих значень слова (С.М. Сухорольська). Набуття / втрата семемою своїх класеми, архісеми, інтегральної / диференційної / потенційної семи або зміна їхньої ієрархії забезпечують творення неосемантів та неоформосемантів.

Структуру плану вираження досліджуваних одиниць досліджуємо за допомогою словотвірного, морфемного та трансформаційного прийомів. *Словотвірний аналіз* застосовано з метою виявлення особливостей творення похідних неосленгізмів, що утворилися на основі наявних у мові лексем. Процедура словотвірного аналізу досліджуваних одиниць включає з'ясування похідності / непохідності слова, визначення його мотивувальної бази, встановлення засобів і способу деривації, а також уточнення його словотвірного (під)типу. *Морфемний аналіз* спрямований на виявлення особливостей будови неосленгізмів та ідентифікацію типів їхнього членування. Процедура морфемного аналізу досліджуваних одиниць

складається з виокремлення та характеристики закінчення, словозмінної основи, кореня та афіксів з подальшим встановленням їхньої семантики. *Трансформаційний аналіз* застосовано при дослідженні римування сленгу та фонетичної мімікрії, що ґрунтуються на втраті неосленгізмом свого первинного генетичного, морфологічного, лексико-семантичного або структурного зв'язку з твірною одиницею та паралельному набутті нового – фонетичного – зв'язку з нею виключно на основі подібності планів вираження. Процедура трансформаційного аналізу включає встановлення вихідної одиниці, що є ідентичною за значенням, але відмінною за формою кінцевому неосленгізму; виділення фрагмента лексеми, звукосполучення або звука вихідної одиниці, який постає носієм семантики; виокремлення фонетично і / або графічно ідентичного фрагмента лексеми, звукосполучення або звука кінцевої одиниці, який уможливорює перехід семантики вихідної одиниці в кінцеву.

Структуру плану змісту досліджуваних одиниць досліджуємо за допомогою *компонентного аналізу*, який використовуємо з метою розмежування явищ полісемії й омонімії в сучасному сленгу, ідентифікації гіперо-, екво- та гіпонімічних відношень у тематичних групах, а також при вивченні різних аспектів предметності, ознаковості та процесуальності в неосленгізмах англійської мови початку ХХІ століття. Визначення класем та архісем забезпечує відмежування сленгових полісемантів від омонімів. Інвентаризація інтегральних і диференційних сем є основою ієрархізації відношень між семантично спорідненими неосленгізмами. Виділення потенційних сем дає змогу пояснити процес деонімізації, тобто переходу власних назв у загальні.

Семантичний метод представлений прийомом *дефініційного аналізу* в комплексі з процедурою *вертикально-горизонтального аналізу значення* (Ю. Найда), що спрямовані на відбір та переформатування в семний вигляд лексикографічних тлумачень з метою їхнього подальшого компонентного аналізу.

Таким чином, поєднання двох указаних провідних методів з елементами кількісного підрахунку дозволило з'ясувати специфіку зміни структури та семантики різних типів неосленгізмів на початку ХХІ століття.

У третьому розділі "**Англійські сленгізми-неоформи: зміна плану вираження**" встановлено структурні типи неологізмів, визначальною рисою яких постає зміна позначувального при збереженні позначуваного (953 новотвори, або 29,4 % усіх одиниць). Сленгові неоформи англійської мови початку ХХІ століття в аспекті частотності представлені римованими субститутами, ініціальними аббревіатурами, усіченими словами, фонетичними мімікратами, суфіксальними утинками й еліптичними трансформами.

Римовані субститутути (311 новотворів, або 32,6 % неоформів) виникають унаслідок заміни вихідної лексеми або фраземи суголосною їй формою без зміни семантики, напр., для вихідної одиниці *cider* 'сидр' та похідної від неї *easy rider* з ідентичним значенням спільним фрагментом постає звукосполучення */-aidə/*. Римовані неосленгізми початку ХХІ століття творяться здебільшого на основі фразем (295 новотворів, або 94,9 % римованих субститутів), де найпродуктивнішою моделлю постає "іменник + іменник" (140 новотворів, або 45 % римованих субститутів). Кількісне переважання підрядних фраземних римованих неосленгізмів (244 новотвори, або 78,5 % римованих субститутів) над сурядними (51 новотвір,

або 16,4 % римованих субститутів) зумовлене явищем мовної економії, оскільки підрядне словосполучення, яке виконує функцію суголосної фрази, мінімально містить два лексичні компоненти, напр., *coffin lid* у значенні *kid* ‘дитина’ і має простішу структуру, ніж сурядне, яке включає щонайменше три складники у зв’язку з наявністю обов’язкового з’єднувального елемента, напр., сполучник *and* у *Mork and Mindy* зі значенням ‘вітряний’.

Абревіатури-неосленгізми (189 новотворів, або 19,8 % неформів) характеризуються переважанням *відфраземних субстантивних одиниць* (120 новотворів, або 63,5 % абревіатур), у яких ядро твірного підрядного словосполучення представлене іменником, напр., *UBI* ‘алкогольна травма’ походить від виразу *unexplained beer injury*, де головне слово *injury* вихідної фрази має субстантивну природу.

Усічені неосленгізми (150 новотворів, або 15,7 % неформів) найчастіше виникають за посередництвом *апокопи* (120 новотворів, або 80 % утинків), яка виявляється в трьох аспектах: фонотактичному, морфотактичному та графічному. Фонотактичність фінального усічення передбачає *збереження у кінцевій позиції утинка* приголосної, напр., *rov* /-v/ ‘жебрак’ від *poverty* ‘бідність’, *або кластера*, напр., *gorge* /-dz/ ‘суперовий, класний’ від *gorgeous* ‘красивий’, а також *втрату кореляції між силабічною будовою вихідної й кінцевої одиниць*, напр., порушення складоподілу твірного композита *girl/friend* при його декомпозиції в *girlf* ‘дівчина, з якою зустрічаєшся’. Морфотактичний аспект апокопи пов’язаний із *втратою кореляції між морфемною будовою вихідної й кінцевої одиниць*, напр., *rep* ‘письмова заява’ від *re/present/ation*, де до префікса деривата додається ініціальна приголосна кореня, а також *лексикалізацією префіксів* та *префіксоїдів*, напр., *poly* ‘полігамна людина’ від префіксального *polyamorous* та *oxy* ‘капсула Оксиконтину’ від префіксоїдного *OxyContin*. Графічний аспект фінального усічення засвідчується *фонетизацією орфограм*, напр., *croor* ‘круп’е’ від галицизму *croupier*, а також *наявністю графічних аномалій*, напр., написання однієї і тієї самої лексеми з великої та малої літер при абсолютно ідентичних умовах дистрибуції – пор. *red Leb* ‘червонуватий гашиш ліванського походження’ та *gold leb* ‘золотиста смола канабісу, вирощеного на Середньому Сході’ від традиційно капіталізованого в англійській мові *Lebanese* ‘ліванський’.

Фонетичні мімікрати (113 новотворів, або 11,9 % неформів) виникають шляхом уподібнення одного слова або його видозміненого варіанта до іншого внаслідок звукових асоціацій, що встановлюються між ними. Цей спосіб словотвору переважає в спеціальному сленгу наркоманів (80 новотворів, або 70,7 % фонетично уподібнених одиниць), де заміна однієї лексеми або фрази іншою виконує функцію кодування інформації, напр., у новотворі *grasshopper* ‘марихуана’, який походить від сленгізму *grass* з ідентичним значенням. Хоча при фонетичній мімікрії значення вихідної одиниці в паронімічній парі здебільшого транспонується в кінцеву повністю, трапляються випадки паралельного семантичного зсуву, напр., в *ajax* ‘розташований неподалік / по сусідству’ від *adjacent* ‘суміжний’, де спостерігаємо розширення значення похідної одиниці порівняно з твірною.

Суфіксальні утинки (103 новотвори, або 10,9 % неформів) характеризуються приєднанням до ініціального фрагмента лексеми здебільшого регулярних суфіксів

(98 новотворів, або 95,1 % суфіксальних утинків), найпродуктивнішим із яких виявляється демінутивний формант *-ie* (69 новотворів, або 67 % суфіксальних утинків), напр., *pokie* ‘електронний гральний автомат’. Суфіксальні утинки виявляють тенденцію до дисилабічності та відкритості складів. Усічення всередині кластерів з першим компонентом /s/ супроводжується його одзвінченням /s/ → /z/, напр., у *cuzzies* ‘Державна митно-акцизна служба Сполученого Королівства’ – від *HM Customs and Excise*, що пояснюється новою – інтервокальною – позицією вихідного глухого приголосного /s/.

Еліптичні неосленгізми (87 новотворів, або 9,1 % неоформів) виникають унаслідок випущення одного або кількох структурно та семантично конституентних компонентів словосполучення (85 новотворів, або 97,7 % еліптичних трансформів) або речення (2 новотвори, або 2,3 % еліптичних трансформів). Найпродуктивнішими джерелами творення еліптичних неосленгізмів є дієслівні сталі звороти (41 новотвір, або 47,1 % еліптичних трансформів), напр., *large* ‘вести розгульний спосіб життя’ від *give / have it large*, та вільні іменникові словосполучення (36 новотворів, або 41,4 % еліптичних трансформів), напр., *joint* ‘спільна композиція (у хіп-хопі)’ від *joint recording*. Еліпсис передбачає повне збереження вихідного значення в 93,1 % досліджуваних одиниць, напр., *turkey* ‘абстинентний синдром, ломка’ від *cold turkey*. Водночас непритаманний неоформам семантичний зсув виявлено у 6,9 % еліптичних трансформів, що засвідчує, напр., неосленгізм *ends* ‘волосся’, утворений шляхом метонімічного переносу від *split ends* ‘посічені кінчики волосся’.

Отже, основними структурними типами сленгізмів-неоформів на початку ХХІ століття постають римовані субститути, ініціальні абрєвіатури, утинки, фонетичні мімікрати, суфіксальні утинки та еліптичні трансформи, кожен із яких твориться за традиційними для англійської мови дериваційними моделями. Аналіз сленгізмів-неоформів виявляє тенденцію до згладжування меж між лексико-семантичним рівнем, з одного боку, та синтаксичним, з іншого. Онтологічний для сленгізмів-неоформів алгоритм зміни плану вираження слова за умови збереження його вихідного значення відображає словотвір переважної більшості (97 %) досліджуваних одиниць. Водночас у рамках кожного зі способів словотвору виявлено приклади паралельного семантичного зсуву (сумарно 3 %), що дозволяє зробити висновок про доцільність розглядати творення неоформів у контексті появи окремих одиниць, а не типологізації способів словотвору загалом.

У четвертому розділі "**Англійські сленгізми-неосеманти: зміна плану змісту**" розкрито специфіку зміни значення в соціально маркованих лексемах, форма яких залишилася незмінною (951 новотвір, або 29,33 % усіх одиниць). Розвиток нового значення при збереженні вихідної форми мовного знака є виявом асиметричного дуалізму останнього, коли одне позначувальне прагне співвідноситися з декількома позначуваними (С. Карцевський). Досліджувані неосеманти поділяються на відапелятивні, утворені на основі загальних назв, та відонімні, де вихідними одиницями слугують власні імена.

Відапелятивні неосеманти (786 новотворів, або 82,7 % неосемантів) як соціально марковані новотвори, що зазнають зміни значення внаслідок полісемантизації загальних назв, творяться за допомогою: метафоризації (61,7 % відапелятивних неосленгізмів); звуження значення (14,9 % відапелятивних

неосленгізмів); метонімізації (14,3 % відапелятивних неосленгізмів); розширення значення (9,1 % відапелятивних неосленгізмів); пейорації і меліорації (відповідно 8,5 % і 3,2 % відапелятивних неосленгізмів, які також включено нами до сумарного проценту метафоричних та метонімічних одиниць у зв'язку з паралельним переносом значення в них).

Метафоризація апелятивів (485 новотворів, або 61,7 % відапелятивних неосленгізмів) становить проекцію більш конкретної сфери-джерела, позначеної вихідним загальним іменем, на співвідносну з нею за аналогією більш абстрактну сферу-ціль у кінцевому апелятиві (за Дж. Лакоффом). Найпродуктивнішим різновидом метафори в англійському сленгу початку ХХІ століття постає *онтологічна* (407 новотворів, або 51,8 % відапелятивних неосленгізмів), яка спирається на субстанціальні, тобто незалежні від спостерігача, властивості об'єкта. Так, розвиток у композита *candy floss* 'солодка вата' сленгового значення 'останки людини, розчавленої потягом' спирається на візуальну подібність текстури та консистенції розсічених людських решток у сфері-мішені до груд ниткоподібного розплавленого цукру у сфері-джерелі.

Звуження значення апелятивів (117 новотворів, або 14,9 % відапелятивних неосленгізмів) становить семантичний процес, за якого похідна одиниця зазнає гіпонімізації щодо твірної (Д. Герартс). У денотативному плані при звуженні значення обсяг кінцевого поняття зменшується порівняно з вихідним унаслідок обмеження кола потенційних референтів. Натомість зміст кінцевого поняття розширюється, що пояснюється набуттям позначуваним нових специфічних ознак. Так, у неосленгізмі *block* обсяг кінцевого поняття 'брикет марихуани / гашишу' є вужчим порівняно з вихідним 'брикет', оскільки під першим розуміється партія твердих наркотиків, а не будь-яка речовина, спресована у форму цеглини або плитки. Водночас зміст кінцевого поняття 'брикет марихуани / гашишу' є ширшим за вихідне, тому що, крім загальних ознак, які визначають поняття 'брикет', зокрема спосіб фасування, тверда речовина або паралелепіпедна форма, характеризується також специфічними особливостями, а саме функцією упакування психоактивних речовин.

Метонімізація апелятивів (112 новотворів, або 14,3 % відапелятивних неосленгізмів) становить лінгвокогнітивну операцію, під час якої корелят, позначений вихідною загальною назвою, забезпечує ментальний доступ до референта, названого кінцевим апелятивом, у межах одного й того самого домену (за З. Кьовечешем). Із-поміж семи зафіксованих моделей метонімізації найпродуктивнішою постає "частина – ціле", за якою утворилося 77,7 % одиниць, напр., *briefcase* 'портфель' → 'анонімний бізнесмен', де меронімічний корелят *briefcase* на позначення аксесуару активує ментальний доступ до холонімічного референта, що представляє власника цього предмета. Висока продуктивність вказаної моделі пояснюється базовістю холонімо-меронімічного різновиду таксономічних зв'язків у мові, що виявляється в протиставленні синтезу й сегментації лінгвістичного та екстралінгвістичного знання про навколишній світ (О.В. Материнська).

Розширення значення апелятивів (72 новотвори, або 9,2 % відапелятивних неосленгізмів) становить семантичний процес, за якого похідна одиниця зазнає гіперонімізації щодо твірної. У денотативному плані при цьому обсяг кінцевого

поняття стає ширшим порівняно з вихідним, що пояснюється його закріпленістю за більшою кількістю об'єктів. Водночас зміст кінцевого поняття звужується, оскільки в процесі узагальнення втрачається частина специфічних ознак, якими відрізнялися когіпоніми. Так, у неосленгізмі *daddy* обсяг поняття 'ватажок, головний' є ширшим порівняно з вихідним 'кримінальний авторитет', оскільки під ватажком розуміємо лідера будь-якого об'єднання людей, а не тільки злочинного. Водночас зміст кінцевого поняття 'ватажок, головний' стає вужчим, тому що, крім загальних характеристик, які визначають лідерство, зокрема впевненість, харизма чи здатність вести за собою, втрачаються специфічні ознаки кримінального ватажка, до яких належать маргінальність у суспільстві, незаконність діяльності, антисоціальна спрямованість поведінки.

Пейюрація апелєтивів (67 новотворів, або 8,5 % відапелєтивних неосленгізмів) становить семантичний процес, при якому похідна одиниця набуває негативних оцінних конотацій щодо твірної (М. Гейз, С.М. Міллуард). Серед апелєтивів цієї групи переважають метафоричні та метонімічні назви соціально табуєваних понять особистої гігієни, статевої сфери, фізіології та медицини (сумарно 62,7 % пейоративів), напр., *hoover* 'здійснювати аборт' з вихідною семемою 'пилососити', де метафора актуалізується на основі подібності дій механічного всмоктування пилу та вакуумної аспірації при перериванні вагітності.

Меліюрація апелєтивів (25 новотворів, або 3,2 % відапелєтивних неосленгізмів) є семантичним процесом, при якому похідна одиниця набуває позитивних оцінних конотацій щодо твірної, і характеризується кількісним переважанням *деінвективних меліюративів* над *енантіосемічними* (76 % проти 24 % відповідно). *Деінвективна меліюрація* передбачає втрату лайливими словами свого первинного негативного значення, напр., новотвір сленгу самокатного фрістайлу *bitch* 'власний скутер' виник унаслідок персоніфікації транспортного засобу на основі вульгарного найменування жінки. *Енантіосемічна меліюрація* ґрунтується на розвитку антонімічного значення з позитивною конотацією як результату поляризації диференційних сем у вихідній та кінцевій одиницях, напр., неосемант *badly* 'чудово, відмінно', який утворився на основі початкового значення 'погано'.

Відонімні неосеманти (165 новотворів, або 17,3 % неосемантів) характеризуються перенесенням значення власного імені на загальну назву внаслідок апелєтивації, або деонімізації. Відтак, власне ім'я, закріплене за індивідуальним об'єктом із метою його виділення з-поміж подібних, починає позначати весь клас сутностей, стаючи загальною назвою (В.Д. Бондалєтов, В. Ван Лангендонк, Д.І. Єрмолович, О.Ю. Карпенко, Ю.О. Карпенко, А. Сарагосса, О.В. Суперанська).

Відонімна метафтонімізація (термін Л. Гусана) є лінгвокогнітивною операцією, за якої корелят, позначений вихідним власним іменем, забезпечує ментальний доступ – за суміжністю в межах одного й того ж домену й одночасно за аналогією в рамках різних доменів – до референта, позначуваного кінцевим апелєтивом (за З. Кьовечешем). Відонімна метафтонімізація (59,4 % відонімних неосленгізмів) найактивніше реалізується шляхом апелєтивації власних імен людей і назв торгових марок. *Апелєтивація антропонімів* засвідчена у 52 новотворах, або 5,5 % неосемантів, напр., референт, позначений неосленгізмом *slayer* '(про дівчину) міцний горішок' походить від вихідного онімічного корелята, позначеного прізвиськом (*Buffy*

the Vampire) Slayer головної героїні американського молодіжного телесеріалу "Баффі – переможниця вампірів", тобто окремий індивід починає символізувати весь клас осіб, які характеризуються аналогічними статтю, віком та психотипом. *Апелятивація власних назв торгових марок* виявлена у 31 новотворі, або 3,3 % неосемантів. Наприклад, неосемант *dab* 'змочений палець, який занурюють в амфетаміновий порошок' утворився від найменування лінії солодошів *Dip Dab* марки *Barratt* завдяки візуальній і тактильній аналогії між порошкоподібним амфетаміном та розсипчастими солодошами, назва яких сама походить від власного імені виробника.

Відонімна метонімізація є лінгвокогнітивною операцією, за якої корелят, позначений вихідною власною назвою, забезпечує ментальний доступ до референта, вираженого кінцевим соціально маркованим апелятивом, у межах одного домену. В англійському сленгу початку ХХІ століття відонімна метонімізація (40,6 % відонімних неосленгізмів) найчастіше реалізується через апелятивацію антропонімів і прагматонімів. *Апелятивація антропонімів* засвідчена у 38 новотворах, або 4 % неосемантів, напр., в *Arnies* 'анаболічні стероїди', де вихідний онімічний корелят, представлений демінутивним прізвиськом культуриста Арнольда Шварценеггера, активує ментальний доступ до кінцевого референта, представленого стероїдами, тобто суб'єкт вживання медикаментозних речовин починає заміщувати об'єкт дії. *Апелятивація прагматонімів* виявлена у 20 новотворах, або 2,1 % неосемантів. Так, у лексемі *alize* 'спиртний напій' вихідний корелят, представлений найменуванням лінії алкогольних виробів *Alizé*, активує ментальний доступ до кінцевого референта на позначення спиртних напоїв, тобто індивідуалізована сутність починає заміщувати весь клас собі подібних.

Отже, сленгові неосеманти англійської мови початку ХХІ століття творяться за допомогою процесів метафоризації, метонімізації, метафтонімізації, розширення / звуження значення, меліорації та пейорації.

У п'ятому розділі "**Англійські сленгізми-неоформосеманти: зміна планів вираження і змісту**" (1338 новотворів, або 41,27 % усіх одиниць) розглянуто особливості одночасної зміни позначувального і позначуваного в процесі словотвору (1155 новотворів, або 86,3 % неоформосемантів) та специфіку запозичення лексем і фразем, форма та значення яких не є похідними від наявних у мові-реципієнті одиниць і були перенесені в готовому вигляді з мови-донора (183 новотвори, або 13,7 % неоформосемантів). В аспекті продуктивності основними способами творення сленгізмів-неоформосемантів на початку ХХІ століття постають афіксація (518 одиниць), конверсія (278 одиниць), телескопія (180 одиниць), редуплікація (97 одиниць) і регресивна деривація (82 одиниці).

Афіксальні неосленгізми початку ХХІ століття (518 новотворів, або 38,7 % неоформосемантів) утворюються здебільшого шляхом додавання суфіксів (506 новотворів, або 97,7 % афіксатів) та значно меншою мірою – префіксів (12 новотворів, або 2,3 % афіксатів). Засвідчені на початку ХХІ століття суфікси включають 25 іменникових, 14 прикметникових, 3 дієслівних та 2 дієприкметникових форманти. Найвищою продуктивністю характеризується традиційний іменниковий суфікс *-er*, який передає 8 аспектів предметності (141 новотвір, або 27,2 % афіксатів), напр., найменування осіб за зовнішністю у слові *six-packer* 'чоловік із добре розвиненим пресом'. Серед англійських сленгових афіксатів початку ХХІ століття

нові форманти представлені чотирма іменниковими та двома прикметниковими суфіксами: 1) *-erati* зі значенням збірності, напр., *niggerati* ‘темношкірі правлячі кола, темношкіра верхівка’; 2) *-ista* для найменування послідовника ідей, напр., *Guardianista* ‘переконаний прихильник лібералізму’; 3) *-lette* для вираження фемінінності, напр., *gangsta-lette* ‘гангстерка’; 4) *-nol* для номінації лікарських засобів, напр., *totonol* ‘регулярний секс (як запорука жіночого здоров'я)’; 5) *-licious* для позначення якості як джерела чуттєвої насолоди, напр., *bootylicious* ‘який має апетитні сідниці’; 6) *-tastic* для номінації якості високого рівня інтенсивності вияву, напр., *chavtastic* ‘відверто гопницький’. Розвиток нового асоціативного дериваційного значення ‘який перебуває в стані сп'яніння’ засвідчено в дієприкметниковому суфіксі *-ed*, напр., *bongo-ed* ‘який перебуває під дією марихуани’. Поряд із цим ревіталізації зазнав архаїчний непродуктивний суфікс множини іменників *-en*, напр., *sistren* ‘подруги’.

Конверсія (278 новотворів, або 20,8 % неоформосемантів) як безафіксний спосіб словотвору, при якому лексема змінює свою частиномовну належність в умовах збереження ідентичності початкової форми, реалізується за 14 моделями. Найпродуктивнішими з них в англійському сленгу початку XXI століття постають три: 1) одієслівлення іменників (127 новотворів, або 45,7 % конвертивів), напр., *peg* ‘буксирувати мотоцикл по паралельній траєкторії’ від *peg* ‘підніжка мотоцикла’); 2) субстантивация дієслів (86 новотворів, або 31 % конвертивів), напр., *raise* ‘поставлені на кон гроші’ від *raise* ‘піднімати ставку’; 3) ад’ективація іменників (34 новотвори, або 12,2 % конвертивів), напр., *tribe* ‘немодний’ від *tribe* ‘плем'я’.

У **телескопічних неосленгізмах** (180 новотворів, або 13,5 % неоформосемантів) переважають часткові, утворені внаслідок поєднання усіченої основи одного слова з повною основою іншого (108 новотворів, або 59,4 % телескопізмів), напр., *raparazzi* ‘еліта хіп-хопу’ від *rap* та *paparazzi*. Менша кількісна представленість повних телескопізмів (62 новотвори, або 35 % телескопізмів) зумовлена їхньою більшою семантичною непрозорістю внаслідок усічення обох твірних основ, напр., *bizzurd* ‘дивний і абсурдний’ від *bizarre* та *absurd*. Найнижчим рівнем продуктивності відзначаються гаплогічні неосленгізми (10 новотворів, або 5,6 % телескопізмів), оскільки спільний повторюваний елемент співвідноситься не тільки з другим фрагментом першої вихідної одиниці, а й із першим фрагментом другої вихідної одиниці. Натомість семантика власне гаплогічних одиниць є найпрозорішою завдяки фактичному збереженню обох основ, напр., повнозначні компоненти *sex* та *exile* повністю вичленовуються у складі *sexile* ‘змушувати сусіда по кімнаті ночувати в іншому місці (через заплановану інтимну зустріч)’.

Серед **неосленгізмів-редуплікативів** початку XXI століття (97 новотворів, або 7,2 % неоформосемантів) переважають **часткові варіанти** з повторенням звуку, звукосполучення, морфеми або фрагмента лексеми здебільшого у фінальній позиції (64 новотвори, або 66 % редулікативів), що пояснюється їхньою здатністю передавати складні поняття внаслідок сполучення двох суголосних коренів, напр., *eco-freako* ‘одержимий ідеєю захисту навколишнього середовища’. Натомість **повним варіантам** (26 новотворів, або 26,8 % редулікативів) притаманний повтор одного кореня, що здебільшого характеризується семантичною іконічністю (у 18 новотворах, або 18,6 % редулікативів), тобто узгодженістю кількісних змін

форми та значення в слові, що, зокрема, засвідчує повторюваність семантики нередукованого корелята *chop* 'рубати' в неосленгізмі *chop-chop square* 'площа Діра в Ер-Ріяді (де щоп'ятниці відбуваються публічні страти)'.
Регресивна деривація (82 новотвори, або 6,1 % неформосемантів) виявляється у втраті неафіксальною лексею свого фрагмента, що супроводжується зміною референтів вихідної та кінцевої одиниць. Вилучений елемент здебільшого характеризується омонімічністю наявним в англійській мові **афіксам** (73 новотвори, або 89 % регресивних дериватів), напр., суфіксу *-y* при творенні неосленгізму *ick* 'липка гидота (про речовину)' від *icky* 'липкий', рідше – репрезентований **неморфемним фрагментом лексеми** (4 новотвори, або 4,9 % регресивних дериватів) або навіть **цілою лексею в складі композита** (5 новотворів, або 6,1 % регресивних дериватів).

Запозичення одиниць (183 новотвори, або 13,7 % неформосемантів) в англійський сленг початку ХХІ століття є регіонально, етнічно та соціально зумовленим і передбачає перехід: 1) галицизмів у канадський загальний сленг; 2) ірландизмів та циганізмів у британський загальний сленг; 3) слів з африкаансу та мов банту в південноафриканський загальний сленг; 4) італізмів у загальний сленг поларі, поширений серед театралів, представників шоу-бізнесу та гомосексуалістів; 5) іспанських, індійських, тайських, португальських і самоанських слів у сленг наркоманів.

Отже, продуктивними способами творення сленгових неформосемантів на початку ХХІ століття постають афіксація, конверсія, телескопія, редуплікація та регресивна деривація, кожен із яких послуговується традиційними для англійської мови моделями. Запозичені неформосеманти закріплені у вживанні за регіонально, етнічно та соціально відокремленими групами носіїв, тому, незважаючи на свою продуктивність, не відіграють значної ролі у збагаченні сленгу англійської мови загалом.

ВИСНОВКИ

У дисертації досліджено структуру і семантику неосленгізмів англійської мови початку ХХІ століття. Теоретичне підґрунтя роботи складає комплекс наукових праць із неології (О.Л. Гармаш, О.М. Головка, В.І. Заботкіна, Ю.А. Зацний, Т.В. Попова, Ж. Турньє) та соціолінгвістики (М. Адамс, К.Л. Бондаренко, Дж. Г'юз, Дж. Ейто, О.Л. Клименко, Е. Маттіелло, Е. Партридж, К. Сорніг, Р. Спірс, Л.О. Ставицька).

Неосленгізм визначаємо як субстандартну, розмовну, неформальну лексичну або фразеологічну одиницю, форма і/або значення якої характеризуються унілатеральною чи білатеральною новизною.

В аспекті новизни планів вираження і/або змісту досліджені неосленгізми поділяємо на неоформи, неосеманти та неформосеманти.

Структурні типи сленгізмів-неоформів, які обмежуються зміною плану вираження, включають ініціальні аббревіатури, утинки, суфіксальні утинки та еліптичні трансформи, що утворюються шляхом декомпозиції вихідної одиниці, а також римовані субститути та фонетичні мімікрати, які є результатом фонетичної ремотивації вихідної одиниці.

Семантична специфіка неосемантів, що відзначаються новизною плану змісту при збереженні вихідної форми, пов'язана з актуалізацією процесів метафоризації, метонімізації, розширення та звуження значення, а також меліорації та пейорації – у відапелятивних одиницях; метафтонімізації та метонімізації – у відонімних одиницях.

Особливостями структури і семантики сленгізмів-неоформосемантів, яким притаманна паралельна новизна планів вираження та змісту, є ускладнення форми та значення вихідної одиниці при афіксації; ускладнення форми та зміна значення вихідної одиниці у випадку редуплікації; опрощення форми та зміна значення вихідної одиниці внаслідок регресивної деривації та телескопії; зміна частиномовної належності форми та значення вихідної одиниці під час конверсії; перенесення лексичного / фразеологічного знака із готовими формою та значенням із зовнішнього джерела через запозичення.

Виконане дослідження дозволило окреслити шість тенденцій розвитку англійського сленгу на початку ХХІ століття, до яких належать: *часткове згладжування меж між лексемою, фраземою і пропоземою*, що засвідчується компресією одиниць синтаксичного рівня в лексемах, повним заміщенням останніх фраземами і пропоземами та функціональним зближенням лексем із синтаксемами при творенні сленгових неоформів; *актуалізація наявних в англійській мові способів і моделей формо- та семодеривації при творенні сленгових одиниць*, що простежуємо на рівні неоформів, неосемантів і неоформосемантів; *суттєве кількісне переважання неоформосемантів над неоформами та неосемантами*, що дозволяє зробити висновок щодо прототипного характеру білатеральної новизни неологізмів; *нерегулярність базового алгоритму творення неоформів*, згідно з яким зміна плану вираження слова супроводжується повним збереженням його вихідного плану змісту; *фонетизація орфограм*, засвідчена репрезентацією власних імен з малої літери, написанням однієї і тієї самої лексеми з великої та малої літер при абсолютно ідентичних умовах дистрибуції та невпорядкованістю графіки окремих лексем з появою алографів; *збагачення соціально маркованого лексикону англійської мови здебільшого за рахунок власних питомих і/або раніше асимільованих ресурсів*.

Перспективи дослідження неосленгізмів пов'язуємо зі встановленням мовних засобів збагачення англійських соціолектів на інших синхронічних зрізах, у тому числі в історичній ретроспективі; ідентифікацією нових способів творення сленгу; епідигматичним аналізом соціально маркованих неосемантів; диференційованим вивченням неосленгізмів різних варіантів англійської мови. Нові можливості відкриває контрастивне вивчення неосленгізмів у структурному, семантичному, функціональному та когнітивному аспектах.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Борис Д. П. Лексичні інновації в сучасній мовознавчій терміносистемі / Д. П. Борис // Нова філологія : [зб. наук. пр.]. — Запоріжжя : ЗНУ, 2014. — № 63. — С. 14—18.
2. Борис Д. П. Визначення сленгу у вітчизняній та зарубіжній термінологічних традиціях / Д. П. Борис // Мовні і концептуальні картини світу. — К. : ВПЦ "Київський університет", 2015. — Вип. 51. — С. 72—83.

3. Борис Д. П. Проблема неоднозначності поняття "неологізм" крізь призму лінгвофілософської теорії / Д. П. Борис // Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія : Філологічні науки (мовознавство) : [зб. наук. пр.]. — Дрогобич : Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2015. — № 3. — С. 54—61.

4. Борис Д. П. Продуктивність телескопних неосленгізмів початку ХХІ сторіччя крізь призму морфотактичного підходу / Д. П. Борис // Одеський лінгвістичний вісник. — Одеса : Гельветика, 2015. — Вип. 5, Т. 1. — С. 7—11.

5. Борис Д. П. Механізми та моделі реалізації апелятивації в англійських неосленгізмах початку ХХІ століття / Д. П. Борис // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія. — Одеса : Міжнародний гуманітарний університет, 2016. — Вип. 20, Т. 2. — С. 8—12.

6. Борис Д. П. Феномен фонетической мимикрии в английских неосленгизмах начала ХХІ века / Д. П. Борис // Одеський лінгвістичний вісник. — Одеса : Гельветика, 2016. — Вип. 7. — С. 27—31.

7. Борис Д. П. Регресивна деривація в англійських неосленгізмах початку ХХІ століття / Д. П. Борис // The Scientific Heritage. — Budapest, 2016. — № 7 (7), Part 2. — С. 62—64. — ISSN 9215—0365.

8. Борис Д. П. Структурні особливості лексичних неосленгізмів-редуплікативів в аспекті семантичної іконічності / Д. П. Борис // Молодий вчений. — Херсон : Гельветика, 2015. — № 5 (20). — Ч. 2. — С. 149—153. — ISSN 2304—5809.

9. Борис Д. П. Базові одиниці неології в аспекті поліномінативності / Д. П. Борис // Україна і світ : діалог мов та культур : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., (Київ, 19—21 берез. 2014 р.) / М-во освіти і науки України, Київ. нац. лінгв. ун-т. — К. : Вид. центр КНЛУ, 2014. — С. 42—43.

10. Борис Д. П. Проблема визначення співвідношення понять "неологізм" та "оказіоналізм" у сучасній лінгвістиці / Д. П. Борис // Філологічні науки : історія, сучасний стан та перспективи досліджень : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., (Львів, 24—25 жовт. 2014 р.) / "Наукова філологічна організація "Логос". — Львів : ГО "Наукова філологічна організація "Логос", 2014. — С. 91—93.

11. Борис Д. П. Структурне моделювання дезабревіатур-неосленгізмів початку ХХІ століття / Д. П. Борис // Україна і світ : діалог мов та культур : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., (Київ, 1—3 квіт. 2015 р.) / М-во освіти і науки України, Київ. нац. лінгв. ун-т. — К. : Вид. центр КНЛУ, 2015. — С. 39—41.

12. Борис Д. П. Тетрарність як детермінанта структурно-семантичного аспекту дослідження неосленгізмів / Д. П. Борис // Проблеми іноземної філології і перекладу : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. молодих науковців, (Київ, 16 груд. 2015 р.) / М-во освіти і науки України, Київ. нац. лінгв. ун-т. — К. : Освіта України, 2015. — С. 48—53.

13. Борис Д. П. Високопродуктивні моделі конверсії при творенні англійських неосленгізмів початку ХХІ століття / Д. П. Борис // Чинники розвитку філологічних наук у ХХІ столітті : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., (Херсон, 16-17 груд. 2016 р.) / М-во освіти і науки України, Херс. держ. ун-т. — Херсон : Гельветика, 2016. — С. 102—107.

14. Борис Д. П. Енантіосемія англійських неосленгізмів початку ХХІ століття / Д. П. Борис // Україна і світ : діалог мов та культур : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., (Київ, 30 берез. — 1 квіт. 2016 р.) / М-во освіти і науки України, Київ. нац. лінгв. ун-т. — К. : Вид. центр КНЛУ, 2016. — С. 33—34.

АНОТАЦІЯ

Борис Д. П. Неосленгізми в англійській мові початку ХХІ століття : структура і семантика. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.04 – германські мови. – Київський національний лінгвістичний університет МОН України, Київ, 2017.

Дисертація присвячена дослідженню неосленгізмів англійської мови початку ХХІ століття, які поділено на неоформи, що відзначаються новизною позначувального; неосеманти, які зазнали зміни позначуваного; неоформосеманти, для яких характерна паралельна трансформація позначувального і позначуваного або перенесення їх у готовому вигляді з зовнішнього джерела. Встановлено, що сленгові неоформи утворюються внаслідок римованої субституції, ініціальної аббревіації, усічення, фонетичної мімікрії, суфіксального усічення й еліпсису; сленгові неосеманти виникають шляхом метафоризації, метонімізації, метафтонімізації, розширення або звуження значення, пейорації й меліорації; сленгові неоформосеманти включають афіксати, конвертиви, телескопізми, редуплікативи і регресивні деривати, а також запозичення.

Ключові слова: неосемант, неосленгізм, неоформ, неоформосемант, семантика, сленг, способи словотвору, структура.

АННОТАЦІЯ

Борис Д. П. Неосленгизмы в английском языке начала ХХІ века : структура и семантика. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук по специальности 10.02.04 – германские языки. – Киевский национальный лингвистический университет МОН Украины, Киев, 2017.

Диссертация посвящается исследованию структуры и семантики неосленгизмов английского языка начала ХХІ века. Неосленгизм рассматривается как субстандартная, разговорная, неформальная лексическая либо фразеологическая единица, форма и / или значение которой характеризуется унилатеральной либо билатеральной новизной.

Онтология неосленгизма определяется его социолінгвальностью и новизной в системе языка. Социолінгвальность заключается в языковом отражении стратификации общества – от ограничения употребления носителями-представителями низших классов в середине ХVІІ века (сленг как социолект) до включения его единиц в идиолекты элитариев в начале ХХІ века (сленг как лект). Новизна сленговой единицы представляет отрезок ее существования с момента возникновения до полной узуализации и по степени реализации бывает унилатеральной, относящейся к плану выражения либо содержания, или билатеральной, которая одновременно проявляется в форме и значении языкового знака.

Типологизация неосленгизмов с точки зрения новизны их планов выражения и /или содержания предполагает разграничение неоформов, неосемантов и неоформосемантов.

Сленгизмы-неоформы (29,4 % всех единиц) ограничиваются изменением структуры плана выражения в результате рифмованной субституции, инициальной аббревиации, усечения, фонетической мимикрии, суффиксального усечения и эллипсиса. Рифмованный сленг начала XXI века образуется преимущественно на основе фразем (94,9 % единиц) с подчинительной связью между компонентами (78,5 % единиц). Инициальные аббревиатуры-неосленгизмы возникают вследствие сокращения субстантивных фразем (63,5 % единиц). Большинство усечений основываются на апокопе (80 % единиц), которая проявляется в преобладании в финальной позиции согласных или кластеров, потере корреляции между силлабическим строением исходной и конечной единиц, потере корреляции между морфемным строением исходной и конечной единиц, лексикализации префиксов и префиксоидов, фонетизации орфограмм и возникновении графических аномалий. Фонетическая мимикрия предполагает образование ремотивантных декомпозигов преимущественно в специальном сленге наркоманов (70,7 % единиц), что обусловлено ее конспиративной функцией, и, в меньшей степени, в общем сленге (23 % единиц). Усеченно-суффиксальные неосленгизмы возникают, главным образом, путем присоединения регулярных суффиксов (95,1 % единиц), наиболее продуктивный среди которых формант *-ie* (67 % единиц). Основными источниками эллиптических неосленгизмов являются вербальные устойчивые обороты (47,1 % единиц) и субстантивные свободные словосочетания (41,4 % единиц).

Неосеманты (29,33 % всех единиц) приобретают новое значение при сохранении исходной формы и делятся на отапеллятивные, образованные от общих названий (82,7 % единиц), и отонимные, где производящими единицами служат имена собственные (17,3 % единиц). Отапеллятивные неосеманты возникают в результате метафоризации (61,7 % единиц), сужения значения (14,9 % единиц), метонимизации (14,3 % единиц), расширения значения (9,1 % единиц), пейорации и мелиорации (соответственно 8,5 % и 3,2 % единиц, которые параллельно претерпели перенос значения). Отонимные неосеманты образуются путем метафтонимизации (59,4 % единиц) и метонимизации (40,6 % единиц).

Сленгизмы-неоформосеманты (41,27 % всех единиц) приобретают новую форму и значение параллельно. Их возникновение является следствием процессов словообразования, включающего аффиксацию, конверсию, телескопию, редупликацию и регрессивную деривацию, а также заимствования. Неосленгизмы-аффиксаты характеризуются существенным преобладанием суффиксатов (97,7 % единиц), развитием шести новых формантов, кристаллизацией нового значения у одного традиционного аффикса и возрождением одного деузуализированного форманта. Неосленгизмы-конвертивы образуются преимущественно путем оглаголивания существительных, субстантивации глаголов и адъективации существительных (суммарно 88,8 % единиц). Среди телескопических неосленгизмов частичные (59,4 % единиц) преобладают над полными (35 % единиц) и гаплогическими (5,6 % единиц) вследствие большей формально-содержательной прозрачности

и более простых условий сочетаемости компонентов соответственно. Частичные неосленгизмы-редупликативы доминируют над полными (73,2 % против 26,8 %), что объясняется способностью первых выражать более сложные понятия в результате слияния двух созвучных корней. Регрессивные дериваты чаще всего образуются путем изъятия аффикса (89 % единиц), реже – неморфемного фрагмента (4,9 % единиц) или целой лексемы в составе сложного слова (6,1 % единиц). Регионально, этнически и социально обусловленное заимствование новых единиц характеризуется незначительным преобладанием галлицизмов (22,9 % единиц) и цыганизмов (21,3 % единиц).

Ключевые слова: неосемант, неосленгизм, неоформ, неоформосемант, семантика, сленг, способы словообразования, структура.

RESUME

Borys D. P. Slang Neologisms in the English Language of the Early 21st Century : Structure and Semantics. – Manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Philology: speciality 10.02.04 – Germanic Languages. – Kyiv National Linguistic University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Kyiv, 2017.

The paper is concerned with the formation of slang neologisms in the English language of the early 21st century that are grouped according to their structure and semantics into neoforms with novelty of the signifier, neosemants with novelty of the signified and neoformosemants resulting from alteration of both the signifier and the signified. Slang neoforms are created by means of rhyming substitution, initial abbreviation, clipping, phonetic mimicry, suffixed clipping and ellipsis. Neosemants are formed by virtue of metaphor, metonymy, metaphonymy, semantic extension / restriction and amelioration / pejoration. The sources of slang neoformosemants include derivation based on affixation, conversion, blending, reduplication as well as regressive derivation, and borrowing.

Key words: neosemant, slang neologism, neoform, neoformosemant, semantics, slang, word-formation mechanisms, structure.